

Livsmedelsverket

Undersökning

- Hur kan klimatförändringarna påverka livsmedelsföretag och hur kan Livsmedelsverket stödja klimatanpassning?

Emma Hansson

Rådgivare miljö

Livsmedelsverket

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Om undersökningen	6
Hur har torkan sommaren 2018 påverkat livsmedelsföretag?	9
Hur påverkas livsmedelsföretag av klimatförändringar och extrema väderhändelser?	11
Klimatanpassning i livsmedelsföretag	17
Behov av stöd från Livsmedelsverket	20
Slutsatser och reflektioner	21

Sammanfattning

Torkan sommaren 2018 har påverkat många av företagen i undersökningen negativt.

- Framförallt har tillgången på råvaror och foder, samt i förlängningen insatsvaror, påverkats.

Extrema väderhändelser som torka, värmeböljor och kraftigt regn bedöms av företagen i undersökningen medföra en större negativ påverkan på företagens verksamheter än långsamma förändringar i högre medeltemperatur och ökad medelnederbörd.

- Branschorganisationerna anser att det kan vara lättare för företag att anpassa sig till de mer långsamma förändringarna.

Knappt hälften av företagen som svarat på enkäten arbetar med klimatanpassning som en del av den långsiktiga planeringen.

- Klimatanpassning verkar vara en ny fråga för vissa företag och branscher. Det finns en större medvetenhet och arbete kring annat miljöarbete såsom utsläppsminskningar för att begränsa klimatförändringarna.

Företagen i undersökningen upplever att de behöver mer kunskap om hur livsmedelssektorn påverkas av ett förändrat klimat samt verktyg för att hitta och prioritera åtgärder.

- Företagen ser också ett behov av samarbete med andra aktörer och företag kring klimatanpassning.

Om undersökningen

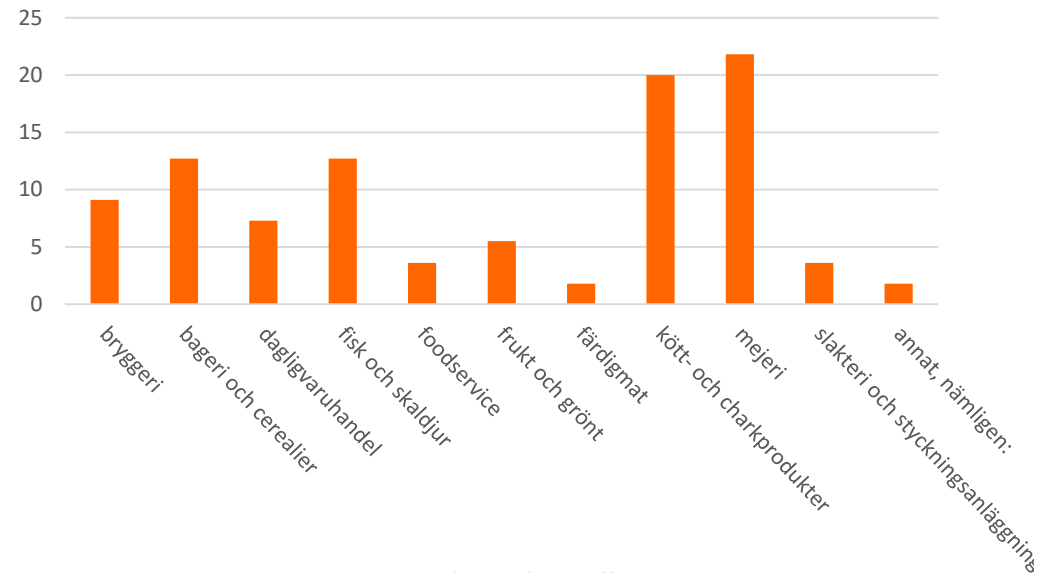
Syfte och metod

- **Bakgrund och syfte:** Livsmedelsverket har i uppdrag att initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning inom sitt ansvarsområde. När klimatet förändras påverkas livsmedelsföretags verksamheter. Utöver att fortsätta arbetet med utsläppsminskningar för att begränsa klimatförändringarna måste företag anpassa sig till ett förändrat klimat för att fortsätta kunna producera säker och god mat. Den här undersökningen gjordes som en del av pilotprojektet Klimatanpassa limpan under hösten 2018 och syftar till att kartlägga livsmedelsföretags nuläge och behov av stöd från Livsmedelsverket gällande klimatanpassning.
- **Metod:** Webbaserad enkät till livsmedelsföretag, telefonintervjuer med branschorganisationer.
- **Urval och svarsfrekvens:** 116 livsmedelsföretag från olika branscher och i olika storlekar bjöds in till att delta i enkäten. 55 företag besvarade enkäten. Enkätsvaren kompletterades med fem telefonintervjuer med företrädare för branschorganisationer.
- **Fältperiod:** 12 oktober – 9 november 2018 (29 fältdagar)
- **Redovisning:** Diagrammen redovisar resultat i procent om inget annat anges. Kommentarererna är baserade både på enkätundersökningen och telefonintervjuerna med branschorganisationerna.

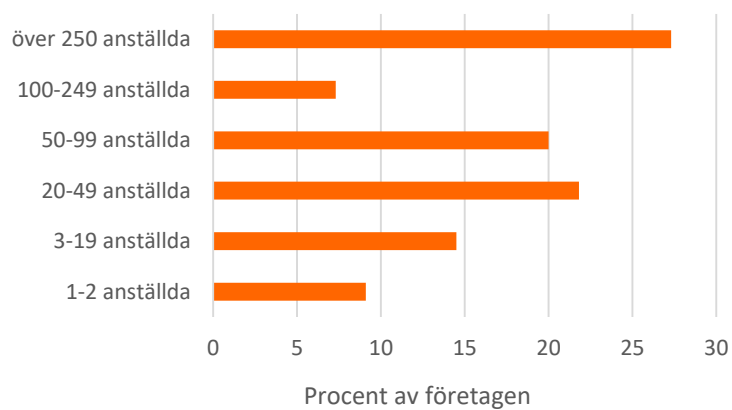
Urval

- Företag i olika storlekar från tio olika branscher besvarade enkäten.
- Enkäten besvarades huvudsakligen av personer ansvariga för kvalitets- och hållbarhetsfrågor.

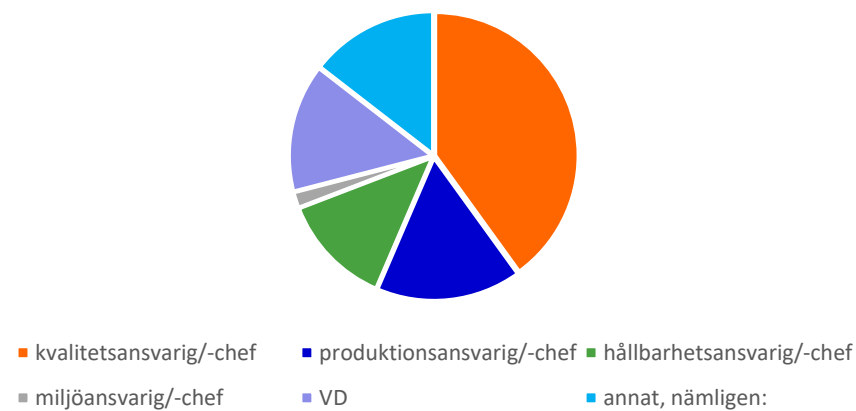
Branscher

Antal anställda

Svarandes yrkesroll

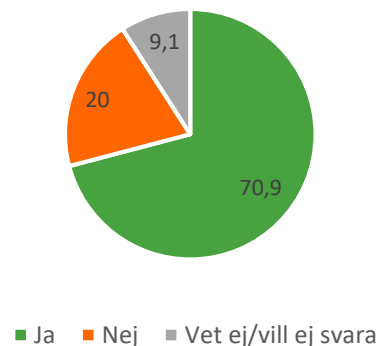

Hur har torkan sommaren 2018 påverkat livsmedelsföretag?

- Påverkan från sommarens torka är utbredd, 70% av företagen som deltog i enkäten svarade att de har påverkats negativt. Samtliga företag inom branscherna dagligvaruhandel, frukt och grönt, färdigmat samt slakteri och styckningsanläggning uppger att de har påverkats negativt. Stor påverkan ses även inom bageri och cerealier där 86% av företagen som deltog i undersökningen uppger att de har påverkats negativt.
- Det är framförallt tillgången och priset på råvaror/insatsvaror som bedöms har förändrats.
- Företagen verksamma inom fisk och skaldjur uppger att de inte påverkats i någon större utsträckning av sommarens torka. Däremot påverkades branschen negativt av grillförbudet som infördes i stora delar av landet då försäljningen av vissa produkter försämrades.

Har sommarens torka påverkat er verksamhet på ett negativt sätt?

På vilket sätt har sommarens torka påverkat er verksamhet?	Procent av företagen
förändrad tillgång på råvaror/insatsvaror	66,7
högre råvaru-/insatsvarupriser	61,5
förändrad kvalitet på råvaror/insatsvaror	48,7
förändrad kvalitet på produkt, till exempel smak och konsistensförändringar	23,1
försämrad försäljning av våra produkter	20,5
försämrad tillgång till vatten	20,5
försämrad tillgång av vissa produkter (tex i dagligvaruhandeln)	17,9
högre inköspriser på vissa produkter	17,9
förändrad efterfråga hos uppköpare/konsument	17,9
annat, nämligen:	10,3
sänkta försäljningspriser till uppköpare/konsument	2,6
lägre inköspriser på vissa produkter	2,6

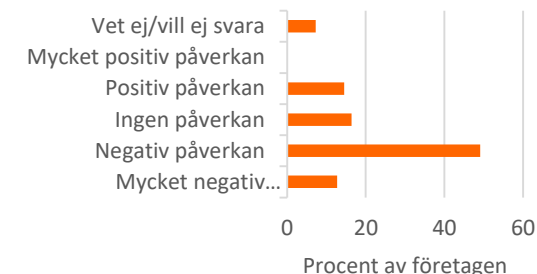
Hur påverkas livsmedelsföretag av klimatförändringar och extrema väderhändelser?

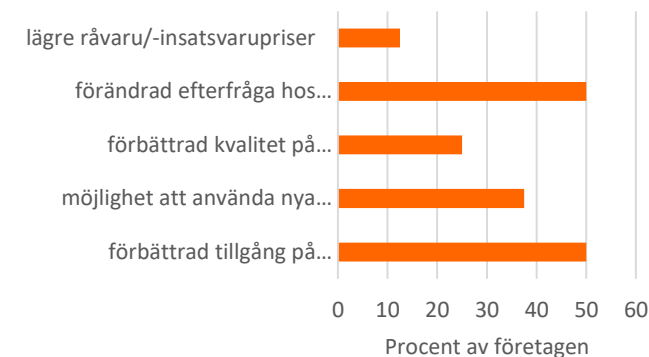
Högre medeltemperatur

- Högre medeltemperatur verkar kunna ha både en positiv och en negativ påverkan på livsmedelsföretag. 62% av företagen i undersökningen svarade att en högre medeltemperatur kan påverka deras verksamhet negativt.
- Mest oroad av en högre medeltemperatur är företagen inom dagligvaruhandel och foodservice. En anledning till det kan vara det stora kylbehovet i de branscherna då företagen anser att det blir svårare att hålla kylkedjor intakta i ett varmare klimat.
- 15% av företagen svarade att en högre medeltemperatur kan ha en positiv påverkan på deras verksamhet.
- Positiv påverkan bedöms kunna vara en förbättrad tillgång eller kvalitet på råvaror/insatsvaror. En högre medeltemperatur kan också leda till en förändrad efterfrågan hos uppköpare vilket kan vara positivt för företagen.

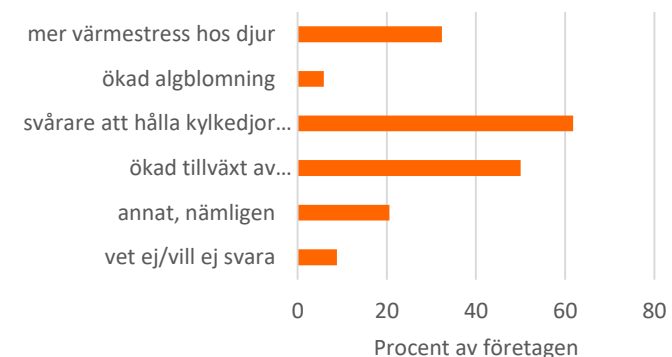
Påverkan av högre medeltemperatur

Positiv påverkan av högre medeltemperatur

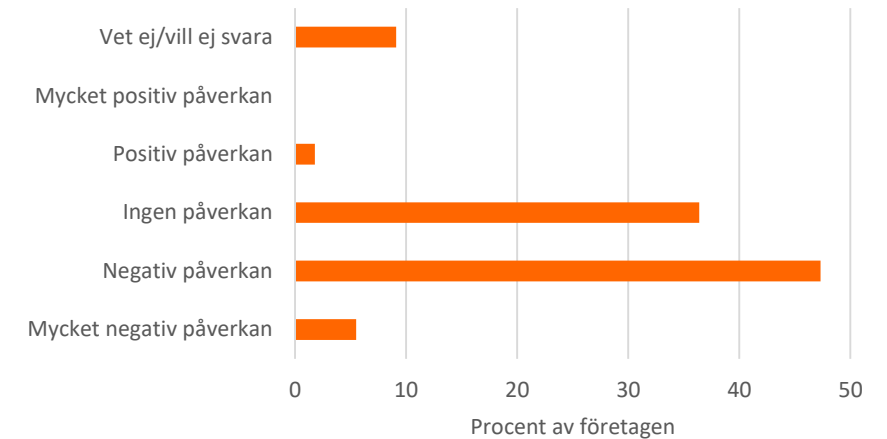

Negativ påverkan av högre medeltemperatur

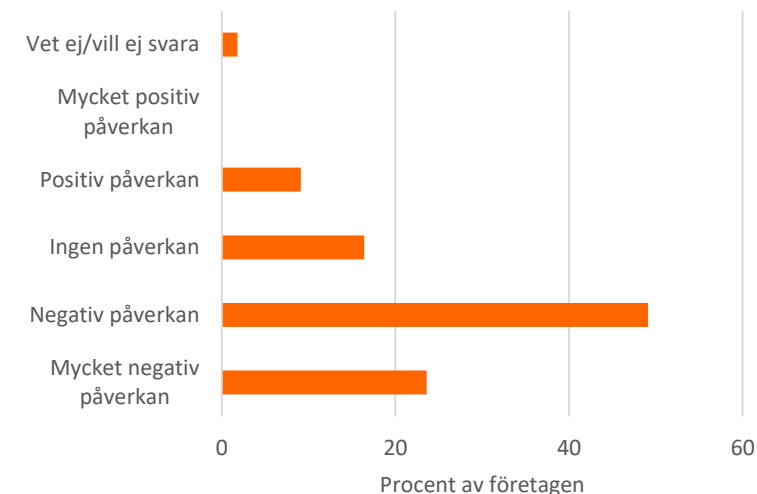
Ökad medelnederbörd

- En ökad medelnederbörd är den klimatförändring som sammantaget uppfattas ha minst påverkan på livsmedelsföretag. 36% av företagen i undersökningen tror att en ökad medelnederbörd inte kommer att påverka deras verksamhet, varken negativt eller positivt.
- 53% av företagen svarade att en ökad medelnederbörd kan ha en negativ påverkan på deras verksamhet.
- Mest oroad av en ökad medelnederbörd är företagen inom bageri och cerealier, dagligvaruhandel samt färdigmat.
- De negativa konsekvenserna förväntas av företagen främst vara förändringar i kvaliteten på råvaror/insatsvaror samt ökad tillväxt av mikroorganismer.

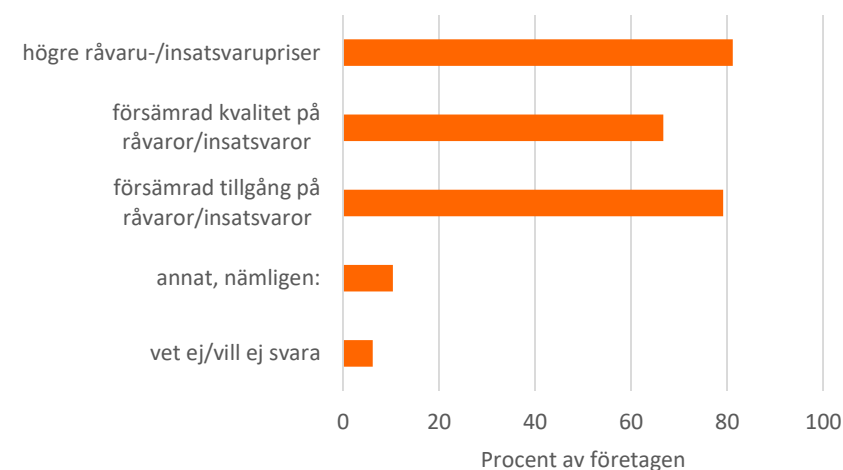
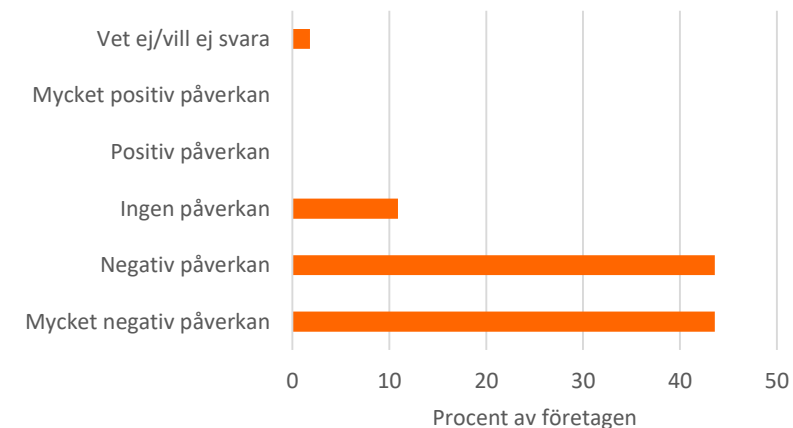
Värmebölja

- Värmeböljor väntas ha en mestadels negativ påverkan på företagen i undersökningen. 73% av företagen svarade att värmeböljor har en negativ påverkan på deras verksamhet.
- Företagen svarade att värmeböljor gör det svårare att hålla kylkedjor intakta, leder till en försämrad tillgång på råvaror/insatsvaror samt försämrar arbetsmiljön.
- För de branscher som arbetar med djur är värmestress hos djuren ett stort problem.
- 9% av företagen svarade att värmeböljor kunde ha positiva effekter på deras verksamhet genom att efterfrågan hos uppköpare förändras.
- De företag som i störst utsträckning förväntade sig positiva effekter av värmeböljor var företag inom bryggeribranschen. 60% av bryggeriföretagen svarade att värmeböljor har en positiv påverkan på deras bransch.

Torka

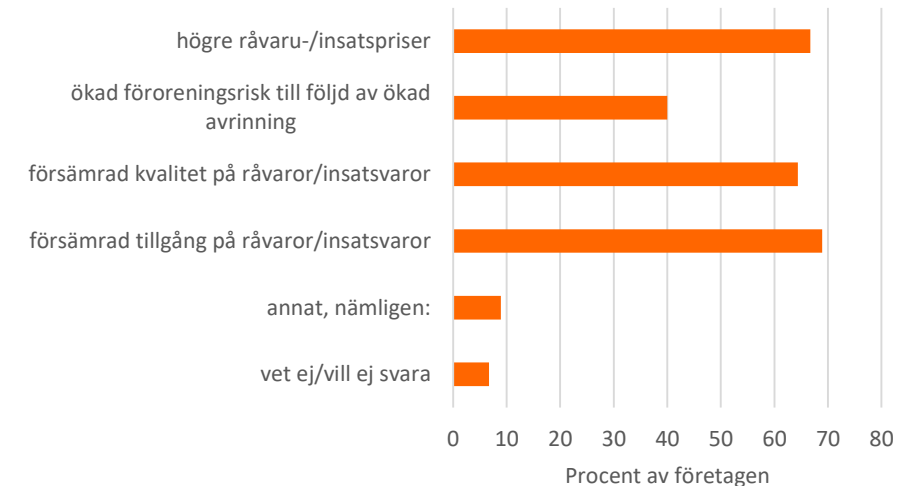
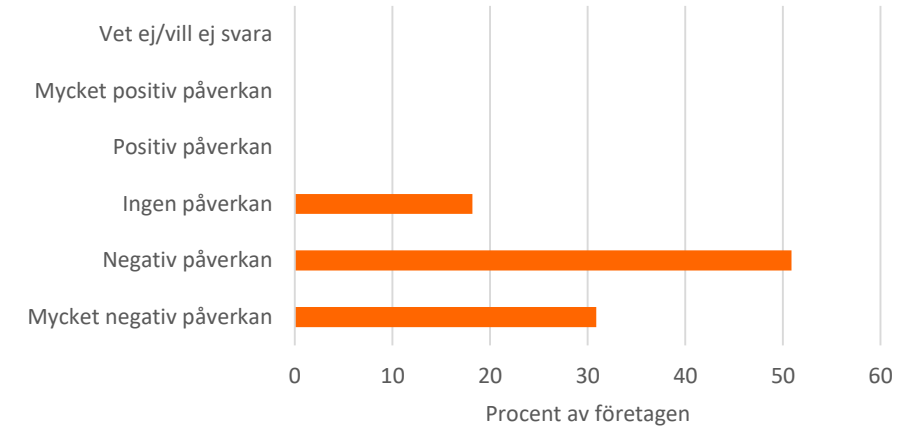
- Torka har en negativ påverkan på de flesta företagen i undersökningen, 87% av företagen anger att deras verksamhet påverkas negativt av torka.
- Så gott som alla företag inom samtliga branscher förutom fisk och skaldjur uppger att torka har en negativ eller mycket negativ påverkan på deras verksamhet.
- Företagen i undersökningen bedömer att torka kan påverka råvaror/insatsvaror, både när det gäller tillgång, kvalitet och pris.
- Branschorganisationerna som deltog i undersökningen pekar på att torka i första hand påverkar verksamheter i och nära primärproduktion men i förlängningen påverkas samtliga steg i livsmedelskedjan.

Kraftigt regn

(risk för översvämning)

- Kraftigt regn har en utbredd negativ påverkan på livsmedelsföretagen som deltog i undersökningen. 82% av företagen svarade att kraftigt regn påverkar deras verksamhet negativt.
- Företagen i undersökningen bedömer att kraftigt regn, likt torka, framförallt påverkar råvaror och insatsvaror, gällande både tillgång, kvalitet och pris.
- Mest oroad av kraftigt regn är företag inom de branscher som antingen direkt, som bryggeri och bageri och cerealier, eller indirekt, som dagligvaruhandel och färdigmat, är beroende av spannmål.
- Företagen i undersökningen bedömer också att kraftigt regn kan leda till ökad föroreningsrisk då avrinningen ökar.

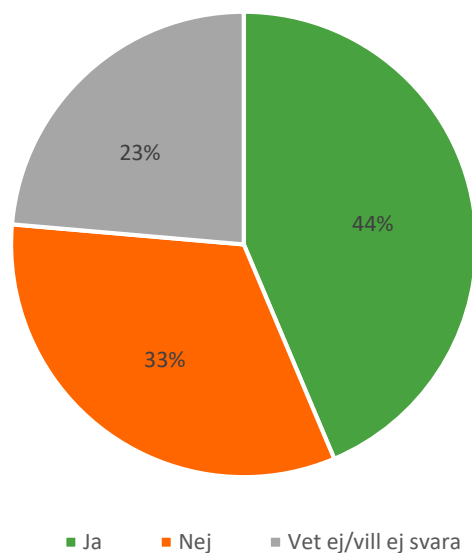

Klimatanpassning i livsmedelsföretag

- 44% av företagen i undersökningen arbetar idag med klimatanpassning som en del av den långsiktiga planeringen av verksamheten.
- Långsiktigt arbete med klimatanpassning är vanligast i bryggeribranschen där 80% av företagen uppger att klimatanpassning ingår i den långsiktiga planeringen.

Ingår arbete med att anpassa er verksamhet till ett förändrat klimat i den långsiktiga planeringen av er verksamhet?

Åtgärder för klimatanpassning

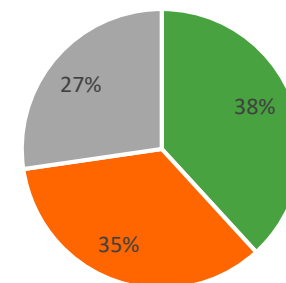
- Åtgärder företagen har genomfört som en del av sitt klimatanpassningsarbete är bland annat att se över kylkedjan, höjt försäljningspriset, sparat på vatten och kontrakterat fler råvaru-/insatsvaruleverantörer.

Genomförda åtgärder	Procent av företagen
åtgärdat svaga punkter i kylkedjan	36,4
höjt försäljningspriset	34,5
infört vattensparande åtgärder	27,3
kontrakterat fler råvaru-/insatsvaruleverantörer	27,3
förbättrat hygienarbetet	25,5
vet ej/vill ej svara	20
köpt in råvaror av annan sort	20
annat, nämligen:	10,9
undersökt hur klimatförändringarna påverkar områden som råvaror importeras från	5,5
anlagt dammar/våtmarker	3,6
anpassning av djurhållande byggnader till ett varmare och/eller blötare klimat	1,8

Behov av stöd från Livsmedelsverket

- 38% av företagen ser behov av stöd från Livsmedelsverket för att komma vidare i arbetet med klimatanpassning.
- Störst behov av stöd från Livsmedelsverket ser företagen inom foodservice, frukt och grönt, färdigmat och mejeri. Minst behov av stöd från Livsmedelsverket har företagen inom bryggeri, fisk och skaldjur samt kött- och charkprodukter.

Ser du något behov av stöd från Livsmedelsverket i ert arbete med att anpassa er verksamhet till ett förändrat klimat?

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej/vill ej svara

Vilket stöd ser du behov av för att komma vidare i ert arbete med klimatanpassning?	
	Procent av företagen
verktyg för att identifiera och prioritera klimatanpassningsåtgärder	90,5
goda exempel på klimatanpassningsåtgärder i livsmedelsföretag	81
mer kunskap om hur livsmedelssektorn kan påverkas av ett förändrat klimat	71,4
underlättat samarbete med andra företag och aktörer kring klimatanpassning i livsmedelssektorn	61,9
mer stöd i import/export-frågor	28,6
annat, nämligen:	14,3
rådgivning i hur ett förändrat klimat kan påverka livsmedelssäkerheten negativt	
hjälp med att nyansera bilden kring klimat	
ekonomiskt stöd för klimatomställning/anpassning	

Slutsatser och reflektioner

Slutsatser och reflektioner

- klimatanpassning i livsmedelsföretag

- Företagen ser klimatförändringarna som ett hot mot deras verksamheter.
- Det finns en stor medvetenhet och inarbetade rutiner för att arbeta med att minska sitt företags miljöpåverkan.
- Klimatanpassning är däremot ett nytt koncept för vissa branscher och företag. Att anpassa sig till förändringar i väder och klimat är dock inget nytt, särskilt inte för branscher nära primärproduktionen.
- Företagen och branschorganisationerna som deltog i undersökningen bedömer att extrema väderhändelser såsom torka, värmeböljor och kraftigt regn kan ha en större negativ påverkan på livsmedelsföretag än långsamma förändringar i medeltemperatur och medelnederbörd. Branschorganisationerna menar också att det kan vara lättare att anpassa sig till de mer långsamma förändringarna.
- Företagen bedömer att råvaror och insatsvaror i stor utsträckning påverkas av klimatförändringar och extrema väderhändelser. Både kvaliteten och tillgången bedöms kunna förändras vilket påverkar priset.
- Hur företag påverkas av klimatförändringarna kan bero på var i kedjan de befinner sig. Företagen i och nära primärproduktion är direkt beroende av väder och vind och kan komma att påverkas först och kanske hårdast. I förlängningen påverkas dock samtliga led i livsmedelskedjan av klimatförändringarna. Flera branschorganisationer pekar på vikten av att företag längre fram i kedjan stöttar primärproducenterna.
- Ett viktigt område för anpassningsåtgärder är kylkedjan. Bryts kylkedjan riskeras livsmedelssäkerheten. Många företag har vidtagit åtgärder för att stärka sin kylkedja.

Slutsatser och reflektioner

- stöd från Livsmedelsverket

- Vissa företag och branscher ser ett behov av stöd från Livsmedelsverket för att de ska komma vidare i sitt arbete med klimatanpassning, men inte alla. En viktig fråga att studera vidare kan vara varför detta skiljer sig åt mellan branscher.
- De företag som ser behov av stöd ställer sig positiva till de alternativ som gavs i enkäten. Framförallt finns behov av verktyg för att ta fram och prioritera bland klimatanpassningsåtgärder. Det finns även ett behov av att få ta del av goda exempel på åtgärder och ha ett samarbete med andra företag och aktörer kring klimatanpassning. Företagen vill i stor utsträckning också ha mer kunskap kring hur livsmedelssektorn kan påverkas av ett förändrat klimat.
- Det är viktigt att ha ett globalt perspektiv både när stöd till klimatanpassning och klimatanpassningsåtgärder planeras. Livsmedelsföretag verkar i hög grad på en internationell marknad och effekterna av klimatförändringar i andra delar av världen kan påverka svenska företag.

Livsmedelsverket